

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою

(назва освітньої програми)

на тему: «Митна політика держави та шляхи її вдосконалення»
(назва теми)

Виконавець:
Студентка ЦЗФН
Столяр Аніта Валеріївна

/підпис/

Науковий керівник:
К.е.н., доцент Волкова О.Г.

/підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Митна політика є значним важелем підтримки рівноваги і створення у суспільному виробництві найсприятливіших умов для розвитку економіки. Митна політика покликана через закони і методи регулювання ЗЕД захистити інтереси держави, забезпечити створення більш стабільної і передбачуваної атмосфери торгівлі. На сьогодні, нестабільне та мінливе як внутрішнє, так і зовнішнє економічне середовище, відкритість національної економіки, а також переформатування державних об'єднань та союзів, зумовлює зміни в митному регулюванні та актуалізує дослідження митної політики, дослідження перспектив впливу митної політики на зовнішньоекономічну діяльність.

Мета дослідження: дослідження теоретичних та практичних питань митної політики держави та шляхів її вдосконалення.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність поняття митної політики;
- визначити мету, завдання, функції та принципи митної політики;
- дослідити періодизацію митної політики України;
- дослідити вплив митної політики України на розвиток зовнішньоекономічних зв'язків;
- дослідити фінансову ефективність митної політики України;
- дослідити зарубіжний досвід митного регулювання;
- узагальнити проблемні питання митної політики України;
- запропонувати основні напрямки вдосконалення митної політики України.

Об'єкт дослідження митна політика держави

Предмет дослідження теоретичні основи та практичні аспекти реалізації митної політики у відкритій економіці України

Методи дослідження У процесі наукового дослідження застосовувалися такі методи економічних досліджень як: при аналізі понятійного апарату використовувались методи аналізу та синтезу, узагальнення і наукової абстракції, при оцінюванні стану митної політики України та зарубіжного досвіду: аналіз та синтезу, узагальнення, порівняння, системно-структурного методу, розрахунково-аналітичні методи дослідження, вимірювання. При визначенні проблемних питань та основних напрямів вдосконалення митної політики використовувалися методи логічного узагальнення, системно-функціонального методу.

Інформаційна база дослідження нормативно-правові документи України. В *випускній* роботі також використовувалися звітні дані Міністерства фінансів України, Державної фінансової служби, Рахункової палати України, Державного казначейства України, Національного банку України, Державного комітету статистики України, а також монографії, наукова періодична література.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (70 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 28 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Науково-теоретичні засади митної політики»** висвітлено основні науково-теоретичні засад організації та здійснення митної політики держави, її види, функції, мету, завдання та принципи, досліджено організаційно-правові засади митної політики України з огляду на членство в СОТ та дії зони вільної торгівлі з ЄС.

У другому розділі **«Моніторинг стану митної політики України»** визначено етапи формування митної політики України, проаналізовано, вплив митної політики України на стан зовнішньоекономічних зв'язків, фінансове значення митних платежів України, трансформації митного регулювання в умовах підписання Асоціації про зону вільної торгівлі з Європейським Союзом.

У третьому розділі **«Проблемні питання та шляхи вдосконалення митної політики України»** розкрито зарубіжний досвід митного регулювання, проблемні питання формування та реалізації митної політики України на сучасному етапі розвитку держави та запропоновані шляхи її вдосконалення.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Встановлено, що в міжнародній торгівлі більшої ваги набувають нетарифні обмеження імпорту: імпортні кількісні квоти, антидемпінгове законодавство, «добровільне» обмеження експорту, різноманітні адміністративні правила (відповідність стандартам і вимогам безпеки використання, санітарні, ветеринарні та інші сертифікати, вимоги до упакування, маркування тощо). Розвинуті країни ввели багато нових обмежень імпорту на такі актуальні для України товари, як чорні метали, електротехнічне й транспортне устаткування, побутова електроніка, перероблена сільськогосподарська продукція.

2. Аналіз показників зовнішньої торгівлі України підтверджує, що митна політика України характеризується постійним зростанням обсягів та розширенням масштабів міжнародної торгівлі, посиленням вимог міжнародних організацій щодо забезпечення вільного доступу іноземних товарів на внутрішні ринки та зниження національних торговельних бар'єрів. Встановлено, що зона вільної торгівлі з ЄС потребує лібералізації і синхронізованому відкритті ринків ЄС та України, взаємному збалансуванні торгівлі, наданні на засадах взаємності режиму сприяння інвестиціям з ЄС в Україну та українським експортерам на ринках ЄС, запровадженні спільного правового поля і єдиних стандартів у сфері конкуренції та державної підтримки виробників, здійснює зменшення чи скасування ставок мита на певні, визначені угодою про Зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, групи товарів

3. Доведено, що українська економіка є досить відкритою: зовнішньоторговельний оборот складає більше 90% ВВП, це зумовлює вразливість дії «закону вирівнювання цін»: внутрішні ціни у різних країнах зближуються, що зумовлює зменшення розриву між ринковим курсом іноземної валюти та паритетом купівельної спроможності. Це можливо або за рахунок зниження ринкового курсу долара, або за рахунок зростання внутрішніх цін, що є більш ймовірним сценарієм для України.

4. Аналіз показник зовнішньої торгівлі України за останні п'ять років засвідчив тенденцією скорочення експорту та зростанням імпорту. У цілому, темп росту експорту товарів протягом аналізованого період був менш інтенсивним, ніж імпорту, що свідчить про його більшу чутливість до зовнішніх умов, а їх різниця у 2018 році перевищила 8% ВВП. Для економіки України властива тісна взаємозалежність зовнішньоекономічних та внутрішніх процесів: обсяги та структура зовнішньої торгівлі України мають тісний зв'язок з ВВП, що зумовлює необхідність покращення показників зовнішньоторговельної завдяки внутрішньому виробництву. Географічні й товарні структурні зрушення у зовнішній торгівлі України відображають переорієнтацію експорту та імпорту на більш розвинені ринки, що, з одного боку, розширює потенційні можливості для збільшення зовнішньоторговельного обороту, а з іншого – створює виклики: підвищений рівень конкуренції, високі вимоги до якості, нові процедурні бар'єри).

5. Встановлено у зовнішній торгівлі України з ЄС зростання частки продовольчих товарів та сировини для їх виробництва; суттєве зростання частки країн ЄС на ринку імпорту мінеральних продуктів; зменшення обсягів імпорту нафти, нафтопродуктів, газу природного; скорочення питомої ваги імпорту чорних й кольорових металів та виробів. Негативними показниками зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС є: скорочення обсягів сировинних поставок, продукції хімічної промисловості та машинобудування; зростання імпорту товарів з високою доданою вартістю: продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, машини та устаткування, транспортні засоби. Торгові квоти ЄС для України встановлені для «чутливих» товарів, не всі квоти використовують вітчизняні експортери, що пов'язано із необхідністю завершення гармонізації зі стандартами ЄС, удосконалення внутрішнє виробництво, на інноваційній основі.

6. Головними напрямками покращення умов торгівлі між Україною та ЄС визначено: вдосконалення митного регулювання, що передбачає адаптацію вітчизняних норм тарифного регулювання до відповідних правил і вимог СОТ з урахуванням необхідності захисту окремих галузей вітчизняного виробництва; вдосконалення нетарифного регулювання та ліквідацію технічних бар'єрів розвитку торговельних відносин, що вимагає впровадження норм українського законодавства, адекватних принципам, які застосовуються в міжнародній практиці; створення ефективної системи інституційного, інфраструктурного та інформаційного забезпечення торгівлі України з європейськими країнами. Однак, з огляду на ситуацію із зростанням від'ємного сальдо у торгівлі з ЄС, правомірним є, поряд з лібералізацією експорту, застосовувати заходи обмеженого протекціонізму, спрямовані на обмеження доступу до ринку споживчих товарів, які в достатній кількості виробляються в Україні.

7. Дослідженням встановлено зростання фіскальної ефективності митної політики, що зумовлено наступними причинами: сприятлива макроекономічна стратегія держави стимулює зростання імпорту, насамперед через політику фіксованого курсу при значних темпах внутрішньої інфляції, та реальних доходів громадян, що значно перевищують темпи зростання економіки; цілеспрямовані дії Уряду щодо обмеження незаконного ввозу та вивозу товарів через митний кордон

України, підвищення рівня кваліфікації працівників митниці, внаслідок поступового та значного підвищення рівня оплати праці; відміна пільг і інших преференцій у ВЕЗ і ТПР, зменшення митних тарифів з одночасним спрощенням правил перетину митного кордону і правил оформлення товарів.

8. За результатами дослідження визначено фактори негативного впливу на зовнішньоекономічні операції : значна частка сировини в експорті, значна частка споживчого імпорту на внутрішньому ринку, високі ставки кредитування реального сектору економіки, залучення офшорних компаній до експортних операцій, низька частка інвестицій в національну економіку, зростання заборгованості за зовнішньоекономічними операціями

9. За результатами дослідження визначено наступні ризики в сфері митної справи України: значна частка контрабанди або митне декларування з приховування інформації, велика кількість правопорушень у сфері інтелектуальної власності, невідповідність існуючої системи митного контролю сучасним стандартам пропускної спроможності, практика викривлення імпортерами митної вартості імпортованих товарів, необґрунтоване коригування митної вартості митними органами, неповнота обліку учасників зовнішньоекономічних операцій, нарощування обсягів розрахунків через офшорні зони, не відповідність митного регулювання в Україні з міжнародними торговими правилами ЄС.

10. За результатами дослідження систематизовано наступні пріоритетні завдання вдосконалення митної політики України : зміщення акценту з тарифного на нетарифне регулювання, гармонізація та уніфікації технічних норм і стандартів з правилами ЄС, оптимізація митного тарифу, посиленні ролі аналітичної діяльності митних органів, ризикоорієнтованому підході та використанні методів митного пост-аудиту, подальший розвиток інтегрованого управління кордоном, посилення інституційної спроможності митної служби, вдосконалення сервісного обслуговування суб'єктів господарювання, забезпечення прозорості в діяльності органів митної служби, розвиток обміну інформацією з митними органами інших країн.

АНОТАЦІЯ

Столяр А.В. «Митна політика та шляхи її вдосконалення».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «7.03050801. Фінанси і кредит»

за освітньою програмою «_____».
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти митної політики держави, а також практичні питання їх формування та реалізації в умовах вступу до зони вільної торгівлі ЄС.

Досліджено формування та становлення митної політики України, проаналізований стан зовнішньоекономічних зв'язків України за останні п'ять років та вплив митної політики на їх розвиток, проаналізовану фіскальну ефективність митного регулювання України, визначено основні тенденції митної політики України за останні п'ять років.

Визначені проблемні питання реалізації митної політики України та запропоновано заходи підвищення її ефективності через подальше реформування митної справи, розвиток взаємодії з органами інших країн, вдосконалення митного тарифу, спрощення митних процедур, підвищення інституційної спроможності митниці, розбудови ризикорієнтованої підходи в сфері митного контролю.

Ключові слова: митна політика, митне регулювання, митні платежі, митне оформлення, митні процедури, митні тарифи.

ANNOTATION

Stolyar AV "Customs policy and ways to improve it".

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "7.03050801. Finance and credit »

for the educational program«_____».

Odessa national economic university. – Odessa, 2019.

The article deals with the theoretical aspects of the customs policy of the state, as well as the practical issues of their formation and implementation in the conditions of entry into the EU free trade area.

The formation and formation of the customs policy of Ukraine is analyzed, the state of foreign economic relations of Ukraine over the last five years and the impact of customs policy on their development have been analyzed, the fiscal efficiency of customs regulation of Ukraine has been analyzed, the main tendencies of customs policy of Ukraine for the last five years have been determined.

The problem issues of the implementation of the customs policy of Ukraine are identified and measures to increase its efficiency through further reform of the customs business, development of interaction with the authorities of other countries, improvement of the customs tariff, simplification of customs procedures, increase of institutional capacity of the customs, development of risk-oriented approaches in the field of customs control are proposed.

Key words: customs policy, customs regulation, customs payments, customs clearance, customs procedures, customs tariffs.